МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
Факультет іноземної філології

Кафедра германської філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор із науково-педагогічної
роботи О. А. Кузнецова
27 серпня 2019 р.

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПЕРЕКЛАД СПЕЦІАЛЬНИХ ТЕКСТІВ

Ступінь бакалавра

Галузь знань 03 Гуманітарні науки
спеціальність 035 Філологія
035.04 Філологія. Германські мови і літератури (переклад включно)
освітня програма Переклад

2019 – 2020 навчальний рік

Програму розроблено та внесено: Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: Солодка А.К., професор кафедри германської філології та перекладу

Програму схвалено на засіданні кафедри германської філології та перекладу
Протокол № 1 від « 27 » серпня 2019 року

Завідувач кафедри_____ (Майстренко М.І.)

Програму погоджено навчально-методичною комісією факультету іноземної філології

Протокол від « 27 » серпня 2019 року № 1
Голова навчально-методичної комісії _____ Мороз Т.О.

Програму погоджено навчально-методичною комісією університету

Протокол від « 27» вересня 2019 року № 1
Голова навчально-методичної комісії університету_____

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Переклад спеціальних текстів» складена Солодкою А.К. відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів спеціальності 035 Філологія предметної спеціалізації 035.041 Філологія. Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська освітньої програми Переклад.

Об'єктом вивчення дисципліни є переклад як двофазовий процес міжмовної та міжкультурної комунікації, коли на основі проаналізованого і перетвореного тексту мови оригіналу перекладач створює інший текст мовою перекладу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є критерії текстуальності (текстові ознаки), релевантні для перекладу основних жанрів тексту в межах різних функціональних стилів для мовної пари «англійська-українська».

Міждисциплінарні зв'язки:

Нормативна навчальна дисципліна «Переклад спеціальних текстів» є складовою циклу професійної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр», і поряд з порівняльною лексикологією, порівняльною стилістикою, порівняльною граматикою та загальною теорією перекладу завершує цикл теоретичних дисциплін зі спеціальності.

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою** викладання навчальної дисципліни «Переклад спеціальних текстів» є ознайомлення студентів з новітніми напрямами перекладознавства, орієнтованих на текст і текстуальність як об`єкти наукового дослідження, релевантні для перекладу.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни є:

1) ознайомити студентів-магістрантів з новітніми типологіями текстів і критеріями текстуальності, релевантними для перекладу; видами, жанрами і композиційною структурою текстів різних функціональних стилів, принципами, методами і моделями перекладу різних текстових жанрів на всіх етапах здійснення перекладацької діяльності: від попереднього перекладацького аналізу тексту вихідної мови через перекладацькі трансформації та когнітивні процедури перекладу до редагування і експертизи перекладеного тексту цільової мови;

2) поглибити теоретичні й практичні знання майбутніх філологів-перекладачів та удосконалити їх навички у галузі сучасних методик аналізу дискурсу з метою виявлення у тексті семантичного ядра (змістового центру), ключових слів, лексико-семантичних зв'язків між словами, що забезпечують когезію (зв'язність) тексту;

3) поглибити знання студентів з основ стилістичного (жанрового), комунікативно-прагматичного та гендерного аналізу тексту;

4) розвинути уміння студентів диференціювати оригінальні тексти за функціональним стилем та у зв'язку з цим застосовувати різні засоби перекладу.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими **компетентностями:**

I. Інтегральна компетентність. Здатність актуалізувати накопичені знання й уміння, використовувати їх у процесі реалізації своєї професійної діяльності для досягнення намічених цілей; і як сукупність вимог необхідних для вирішення професійних питань і завдань, що спираються на базову кваліфікацію фахівця.

II. Загальні компетентності

- Соціальна компетентність. Продуктивно співпрацювати з різними партнерами в групі та команді, виконувати різні ролі й функції в колективі, проявляти лідерські якості на посаді керівника, ініціативу, відповідальність та навички управління заходами безпеки професійної діяльності, підтримувати та керувати власними взаєминами з іншими, приймати рішення у складних та непередбачуваних ситуаціях.
- Загальнокультурна компетентність. Аналізувати й оцінювати найважливіші досягнення національної, європейської та світової науки й культури, орієнтуватися в культурному та духовному контекстах сучасного українського та світового суспільства; знати

міжнародні норми та законодавство України у сфері безпеки життєдіяльності населення, системи управління охороною праці та цивільного захисту.

- Компетентності з інформаційних і комунікаційних технологій. Раціонально використовувати комп'ютер і комп'ютерні засоби при розв'язуванні задач, пов'язаних з опрацюванням інформації, її пошуком, систематизацією, зберіганням, поданням та передаванням.
- Здатність навчатися упродовж життя як база професійного та життєвого самовизначення (long life learning competence). Усвідомлює свою діяльність і прагне її вдосконалити.

III. Фахові компетентності спеціальності:

- Лінгвістична компетентність. Знання системи мови, правил її функціонування в іншомовній комунікації, що дозволяють оперувати мовними засобами для цілей спілкування.
- Мовленнєва компетентність. Володіння видами мовленнєвої діяльності, які задіяні у перекладі (говоріння, аудіювання, читання, письмо).
- Соціолінгвістична компетентність. Знання та вміння, необхідні для здійснення соціального аспекту використання іноземної мови (лінгвістичні маркери мовлення).
- Перекладацька компетентність. Знання загальних принципів перекладу, навички та уміння його здійснення.
- Екстралінгвістична компетентність. Знання, що виходять за межі лінгвістичних та перекладознавчих (фонові і предметні знання).

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

— **знати** основні поняття і категорії лінгвістики тексту; взаємозв'язок лінгвістики тексту з іншими перекладознавчими і мовознавчими дисциплінами; етапи розвитку лінгвістики тексту як наукової дисципліни; значення і визначення поняття «текст» в історії європейського мовознавства від античності до сьогодення; основні текстоутворюючі ознаки; проблеми у класифікації ознак тексту; критерії текстуальності за моделлю Б.Зандіг, релевантні для перекладу; ознаки тексту як прототипної категорії в теорії прототипів; європейські і вітчизняні типології тексту, релевантні для перекладу; принципи, методи і прийоми перекладу основних жанрів тексту різних функціональних стилів;

— **вміти** визначати, пояснювати та ілюструвати прикладами основні категорії понятійного апарату лінгвістики тексту; аналізувати структурно-композиційні особливості типових жанрів тексту офіційно-ділового, публіцистичного, наукового, літературного, розмовно-побутового функціональних стилів; здійснювати адекватний переклад таких текстів у напрямах В-А та А-В; вміти застосовувати перекладацькі трансформації різного типу для перекладу текстів, що належать до різних функціональних стилів; реалізовувати принципи й методи лінгвостилістичного аналізу, попереднього перекладацького аналізу та експертного редагування вихідних і перекладених текстів.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться годин 90 годин / 3 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Кредит 1. Лінгвістика тексту в аспекті перекладу.

Тема 1. Текстові категорії.

Взаємообумовленість категорій «стиль» і «текст». Міждисциплінарність лінгвістики тексту: з'язок лінгвістики тексту, функціональної стилістики тексту і попереднього перекладацького аналізу. Дефініція поняття «текст»: проблемні аспекти. Значення і використання лексеми «текст» в історії європейського мовознавства від античності до Нового часу. Еволюція наукових уявлень про текст у XX столітті. Текстоутворюючі ознаки.

Визначальні ознаки поняття «текст» у сучасній лінгвістиці тексту. Спірні текстуальні ознаки.

Жанрово-стильова домінанта (ЖСД) тексту як ключове поняття жанрової теорії перекладу.

Тема 2. Типологія спеціальних текстів.

Класифікація текстів за ступенем перекладності А.Нойберта. Жанрова класифікація Р.Юмпельта. Класифікація текстів за принципом відповідності позамовній реальності В.Коллера. Макростилістична типологія текстів Б.Зандіг за принципом стилістичного зразка. Функціональні класифікації видів і жанрів текстів. Класифікація композиційно-мовленнєвих форм М.Брандес, В.Провоторова.

Кредит 2. Принципи і методи перекладу інформативних і апелятивних текстових жанрів у руслі сучасних теорій перекладу.

Тема 3. Проблеми перекладу інформативних текстів.

Основні та додаткові функції інформативних текстів. Жанри текстів з приматом інформативної функції. Особливості перекладу ділової кореспонденції. Прийоми перекладу технічних інструкцій і правил з експлуатації для користувачів. Переклад наукових текстів: підручників, наукових статей, монографій, виступів на конференціях. Особливості перекладу патентів, договорів, свідоцтв, судових вироків.

Тема 4. Проблеми перекладу апелятивних текстів.

Переклад і жанровий аналіз публіцистичних текстів. Передова стаття, колонка, глоса.

Труднощі перекладу рекламних текстів. Шляхи збереження впливу на адресата у перекладі.

Релігійні тексти як жанрова проблема перекладу. Множинність перекладу Біблії.

Кредит 3. Принципи і методи перекладу експресивних текстів у руслі сучасних теорій перекладу.

Тема 5. Проблеми перекладу експресивних (наративних і поетичних) текстів.

Переклад і жанровий аналіз художніх творів. Типологія жанрів художнього і поетичного перекладу. Труднощі художнього і поетичного перекладу. Інтерпретація оригіналу і творчі методи перекладача.

3. Рекомендована література

Базова:

1. Арнольд И.В. Стилистика современного английского языка (Стилистика декодирования). – Л.: Просвещение, 1981. – 295 с.
2. Аспекты общей и частной лингвистической теории текста. – М.: Наука, 1992. – 192 с.
3. Брандес М.П., Проворотов В.И. Предпереводческий анализ текста. – М.: НВИ-ТЕЗАУРУС, 2003. – 224 с.
4. Гальперин И.Р. Текст как объект лингвистического исследования. – М.: Наука, 1981. – 139 с.
5. Евинтов В.И. Многоязычные договоры в современном международном праве. – К.: Наук. Думка, 1981. – 134 с.
6. Казакова Т.А. Imagery in Translation. Практикум по художественному переводу. – СПб.: Изд-во «Союз», 2003. – 448 с.
7. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову. Частина 1 та 2. – К.: Політична думка, 1997, 1999. – 301 с.
8. Коптілов В.В. Теорія і практика перекладу. – К.: Юніверс, 2002. – 280 с.
9. Корунець І.В. Теорія і практика перекладу (аспектний переклад). – Вінниця: Нова Книга, 2003. – 448 с.
10. Кухаренко В.А. Практикум по интерпретации текста. – М.: Просвещение, 1987.

Допоміжна:

1. Макаренко Е. И. Жанрово-стилистическая доминанта в переводе. Автореф. дис. канд. фил. наук / Одесса. Ун-т. – Одесса, 1989. – 24 с.
2. Малёнова Е. Д. Перевод патентов США и Великобритании: от теории к практике: учеб. -метод. пособие / Е. Д. Малёнова, Л. А. Матвеева. – Омск: Изд-во Ом. гос. ун-та, 2008. – 144 с.

3. Радченко І. О., Орлова О. М. Новий тлумачний словник сучасної української мови. – К. : ПП Голяка В. М., 2006. – 768 с.

4. Максимов С.Е. Глобализация и отраслевая дифференциация – «вызовы» переводчикам научно-технического и общественно-политического дискурса // Университетское переводоведение. – Вып. 3: Материалы III Международной научной конференции по переводоведению «Фёдоровские чтения» (26-28 октября 2001 г.). – СПб.: Филологический факультет СпбГУ. – С. 301-307.

5. Максимов С.Е. Прагматические и структурно-семантические особенности текста международного договора (На материале английского языка): Дис. … канд. филол. Наук: 10.02.04. – К., 1984. – 198 с.

6. Максимов С.Е. Прагматика текста международного договора (на материале английского языка) // Прагматические аспекты изучения предложения и текста. – К.: КГПИИЯ, 1983. – С. 125-131.

7. Компанцева Л. Ф. Інтернет-комунікація: когнітивно-прагматичний та лінгвокультурологічний аспекти : автореферат дис. на здобуття наук. ступеня док. філол. наук : спец. 10.02.20 «Германская филология» / Л. Ф. Компанцева. – Луганськ, 2007. – 45 с.

8. Коломієць С.С., Шевченко М.В. Жанрово-стильова домінанта у відтворенні англомовного опису винаходу у патентній літературі мовою перекладу / С.С. Коломієць, М.В. Шевченко // Національний університет «Острозька академія». Наукові записки. Серія «Філологія». - Острог, 2011. - Випуск 20. – С. 281-290.

9. Скиба К.М. Прагматичний аспект новинного інтернет-дискурсу як перекладацька проблема // Наукові записки: теорія і практика перекладу, № 9, 2010. – С. 319-323.

4. Форми підсумкового контролю успішності навчання: залік.

5. Засоби діагностики успішності навчання

Діагностика знань студентів здійснюється за допомогою: усних і письмових опитувань на практичних заняттях; виконання практичних завдань; виконання контрольної роботи; тестування.